

**Приватний вищий навчальний заклад
«Буковинський університет»
Факультет інформаційних технологій та економіки
Кафедра обліку і фінансів**

СХВАЛЕНО
на засіданні науково-методичної
ради факультету
протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан інформаційних технологій та
економіки
_____/ Тетяна ШТЕРМА/
«__» _____ 2025 р.

СИЛАБУС

обов'язкової навчальної дисципліни

«Страхування»

Освітньо-професійна програма:	<u>Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок</u>
Спеціальність:	<u>072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»</u> <u>D2. Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок</u>
Галузь знань:	<u>07«Управління та адміністрування»</u> <u>D Бізнес, адміністрування та право</u>
Рівень вищої освіти:	<u>перший (бакалаврський)</u>
Факультет:	<u>інформаційних технологій та економіки</u>
Мова навчання:	<u>українська</u>
Розробник:	Чорновол Алла Олегівна – доктор економічних наук, професор кафедри обліку і фінансів
Профайл викладача:	<u>https://bukuniver.edu.ua/university/faculties-and-departments/ite-faculty/department-of-accounting-and-finance/#</u>
E-mail:	<u>alla_trufen@ukr.net</u>
Консультації:	четвер з 10.00 до 16.00.

1. Анотація (призначення навчальної дисципліни).

Дисципліна «Страховання» вивчає ключові аспекти страхової сфери та її роль у економіці, зосереджуючись на сутності, принципах страхування, його класифікації, а також розподілі фінансових ризиків. Здобувачі дізнаються про оцінку страхових ризиків, страховий ринок, учасників та їх взаємодію, особлива увага приділяється ролі страхових організацій в економіці, вивченню державного регулювання, перестрахованню, а також фінансовій стабільності страховиків.

Дисципліна «Страховання» є складовою навчального плану підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», побудована відповідно до вимог Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ECTS) і містить 4 кредити. Форма підсумкового контролю – іспит.

2. Мета та завдання вивчення дисципліни.

Метою вивчення дисципліни «Страховання» є формування у здобувачів вищої освіти фундаментальних знань з основ страхування, положень класів страхування, які проводяться як в обов'язковій так і добровільній формах, та застосування необхідних механізмів страхового захисту майнових інтересів юридичних осіб і громадян на випадок настання ризикових ситуацій, основ ведення страхового бізнесу та функціонування страхового ринку.

Завдання дисципліни «Страховання» є сформувати у студентів глибоке розуміння страхових відносин, що відбуваються у страхових компаніях та на страховому ринку; сформувати здатність самостійно мислити, ідентифікувати та аналізувати страхові відносини, приймати управлінські рішення; засвоїти об'єктивну необхідність, сутність та роль страхування в умовах розбудови соціально-орієнтованої ринкової економіки; вивчити методологічні основи оцінки ризику та визначення страхової премії за договорами страхування; засвоїти організаційну структуру страхового ринку України та особливості глобалізаційних проявів на ньому; знати необхідність, значення та методи державного регулювання страхової діяльності; опанувати особливості страхування майна, відповідальності і особистого страхування, а також перестраховання; вивчити сутність та значення платоспроможності страхової компанії; знати макроекономічні показники розвитку світового страхового ринку; орієнтуватися в особливостях провідних регіональних та національних страхових ринків (Великої Британії, Німеччини та інших країн).

Предметом вивчення курсу «Страховання» є сукупність фінансових відносин, що виникають між суб'єктами страхового ринку з приводу купівлі-продажу страхових послуг.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- категоріальний та понятійний апарат у страховій науці;
- економічну природу страхування, його функції, принципи, місце і роль у сучасних умовах розвитку економіки;
- сутність ризику та його класифікації, етапи управління ризиком;
- особливості розвитку страхування;
- методологічні аспекти основи оцінки ризику та визначення страхової премії;
- особливості складових страхової премії та структуру страхового тарифу;
- особливості визначення страхової премії у страхуванні життя та загальному страхуванні;
- знати тарифну політику страховика;
- організаційну структуру страхового ринку та його функції;
- особливості діяльності страхових компаній;
- сучасний стан страхового ринку України;
- структуру та тенденції розвитку вітчизняного страхового ринку;
- особливості державного регулювання страхової діяльності в Україні;

вміти:

- орієнтуватися в законодавчо-нормативних актах, що регулюють страхову діяльність;
- аналізувати сучасний стан страхування в Україні;
- обчислювати показник ринкової концентрації страхового ринку;

- визначати тенденції розвитку вітчизняного страхового ринку;
- формувати цілісне бачення організаційної структури страхового ринку;
- визначати бізнес-процеси у страхуванні та характеризувати їх;
- складати договір страхування;
- аналізувати показники розвитку світового страхового ринку;
- узагальнювати тенденції і закономірності розвитку вітчизняного та світового страхових ринків;
- використовувати знання зі страхування для вирішення професійних завдань.

3. Пререквізити:

Вивчення дисципліни «Страхування» ґрунтується на знаннях освітніх компонентів «Фінанси», «Економіка підприємства», «Мікроекономіка» та взаємопов'язане з дисципліною «Фінанси підприємств».

4. Компетентності та результати навчання.

Під час вивчення дисципліни, відповідно до освітньо-професійної програми, формуються компетентності:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК03. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК05. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК12. Здатність працювати автономно.

ЗК15. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів не доброчесності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

СК12. Здатність до формування та вдосконалення механізму фінансового забезпечення функціонування та розвитку суб'єктів підприємницької діяльності.

Програмні результати навчання

ПР03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ПР08. Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи, сучасні фінансові технології та програмні продукти.

ПР11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР24. Здатність ідентифікувати, аналізувати та запобігати корупційним ризикам у професійній діяльності.

ПР25. Формувати та вдосконалювати механізм фінансового забезпечення для функціонування та розвитку суб'єктів підприємницької діяльності.

5. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Поняття, економічна суть, принципи та функції страхування.

Тема 2. Історія виникнення та розвитку страхової діяльності.

Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка.

Тема 4. Класифікація форм, класів та принципів страхування.

Тема 5. Особливості діяльності страхового ринку.

Змістовий модуль 2.

Тема 6. Визначення страхових тарифів та показників страхової статистики.

Тема 7. Фінансові результати діяльності страхових компаній.

Тема 8. Особисте страхування. Страхування майна. Страхування відповідальності.

Тема 9. Перестраховання та співстрахування.

Тема 10. Страхування різних країн світу.

6. Методи навчання. Система контролю та оцінювання результатів навчання.

Способи організації пізнавальної діяльності студентів, спрямовані на засвоєння знань, формування умінь і навичок, що базуються на основі груп **методів навчання**:

- теоретичні методи;
- практичні методи;
- інтерактивні методи;
- методи самостійної роботи.

Система контролю поєднує сукупність методів і форм оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів освіти.

Методи оцінювання:

- усне опитування - (0-3 бали);
- письмове опитування - (0-3 бали);
- тестування; (0-5 бали);
- презентація результатів виконаних завдань, доповіді; (0-5 балів);
- аналітичні звіти; (0-5 балів);
- розв'язування практичних ситуацій; (0-3 бали);
- отриманий сертифікат з неформального, інформального навчання - (5-15 балів);
- публікація тез чи статті (5-10 балів);
- модульна контрольна робота (0-20 балів)
- підсумковий контроль – іспит (0-30 балів).

Форми оцінювання студентів:

Поточне оцінювання: оцінювання здійснюється впродовж семестру шляхом

запровадження навчально-методичного інструментарію з використанням активних методів і технологій організації навчального процесу, зокрема: тестові завдання, задачі, доповіді, інші інтерактивні методи навчання.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті, за результатами виконання самостійних завдань, а також передбачає оцінювання теоретичної підготовки студентів з кожної теми.

Семестрову кількість балів формують бали отримані в процесі теоретичного засвоєння матеріалу, практичних занять, самостійної роботи впродовж семестру, модульних контрольних робіт за накопичувальною системою від 0 до 100 балів за всіма видами робіт, передбачених з даної дисципліни за темами (в тому числі враховуються результати неформального та інформального навчання, наукової роботи).

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення результатів за певний період навчання студентів. Основною формою підсумкового модульного контролю є контрольна робота.

Підсумковий контроль проводиться для оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль проводиться у формі іспиту.

Оцінювання здійснюється за національною шкалою – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» та за шкалою ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за шкалою, що використовується у закладі вищої освіти та фахової передвищої освіти	Оцінка за національною шкалою
A	90-100	5 (відмінно)
B	80-89	4 (добре)
C	70-79	
D	60-69	3 (задовільно)
E	50-59	
FX	35-49	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання
F	1-34	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів з навчальної дисципліни

Іспит:

Поточний контроль		Іспит	Загальна кількість балів
Модуль I	Модуль II		
35	35	30	100

Політика академічної доброчесності

Студент зобов'язаний ознайомитися з Положенням про забезпечення академічної доброчесності у ПВНЗ «Буковинський університет» та неухильно його дотримуватися. Текст документа розміщено у відкритому доступі на офіційному сайті університету. В освітньому процесі студент має виявляти дисциплінованість, ввічливість, доброзичливість, чесність і відповідальність.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Списування (копіювання тексту) під час

виконання письмових робіт заборонені. Самостійні роботи у вигляді рефератів, доповідей, презентацій повинні мати коректні текстові посилання на використані інформаційні джерела. Дозволяється використання інструментів штучного інтелекту за умови дотримання принципів академічної доброчесності.

7. Література

1. Про страхування: Закон України від 18.11.2021 р. №1909-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
2. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України №222 VIII в редакції від 05.01.2022р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>
3. Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України від 14.12.2021 р. № 1953 IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>
4. Про затвердження Положення про визначення умов провадження діяльності з надання фінансових послуг, здійснення яких потребує відповідної ліцензії (ліцензійних умов): Постанова НБУ №27 від 30.03.2021 р. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_30032021_27
5. Про затвердження Правил складання та подання звітності учасниками ринку небанківських фінансових послуг до Національного банку України : Постанова правління Національного банку України від 25.11.2021 р. № 123. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0123500-21#Text>
6. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року [online] Доступно: <https://ips.ligazakon.net/document/JH6YF00A>
7. Біла книга «Майбутнє регулювання ринку страхування в Україні» : Національний банк України. Київ. 2020 : URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bila-kniga-maybutnye-regulyuvannya-rinku-strahuvannya>
8. Журавка О.С., Бухтіарова А.Г., Пахненко О.М. Страхування : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.
9. Клапків Ю.М. Ринок страхових послуг: концептуальні засади, технічні інновації та перспективи розвитку : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 568 с.
10. Клапків, Л. Фінансові ризики в діяльності страхових компаній : теоретичні засади, сучасні реалії та прагматизм управління [Електронний ресурс] : монографія / Л. Клапків, Ю. Клапків, В. Свірський. - Івано-Франківськ : Кушнір Г. М., 2020. - 172 с.
11. Мельник Т. А., Сибірцев В. В. Страхування : навчальний посібник. Кропивницький: ПП «Ексклюзив Систем», 2022. 307с.
12. Страхування : практикум / укл. Брязкало А.Є., Гладчук О.М. Кучерівська С.С. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т, 2020. 152 с.
13. Таблиці народжуваності, смертності та середньої очікуваної тривалості життя 2020: статистичний збірник. Київ : Державна служба статистики України, 2021. 68с. URL: http://database.ukrcensus.gov.ua/ukr//2021/zb_tabl_nar_2020.pdf.
14. Журавка О. С. Страхування : навчальний посібник / О. С. Журавка, А. Г. Бухтіарова, О. М. Пахненко. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.
15. Копич І.М., Сороківський В.М., Черкасова С.В., Сороківська М.В. Актуарні розрахунки : підручник Львів, «Новий Світ – 2000», 2020. 214 с.
16. Страхування в Україні. Актуальне законодавство та судова практика. К. ЦУЛ. 2021.420 с.
17. Еш С.М. Ринок фінансових послуг. Центр учбової літератури. 2019. 400 с. Корват О. В., Мамедов Н. К. Управління доходами страхової компанії. Ефективна економіка. 2019. № 11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7411>.
18. Морозова (Селіверстова) Л.С., Трухан Д. Сучасні тенденції розвитку пенсійного страхування в Україні. Інфраструктура ринку. Електронний науково-практичний журнал. 2020. № 49. С. 310-314 URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/49-2020>.
19. Морозова Л.С Підходи до визначення платоспроможності страхових компаній. Інфраструктура ринку. Електронний науково-практичний журнал. 2021. № 49. С. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/51-2020>.
20. Селіверстова Л.С., Трухан Д.А. Підходи до розвитку кіберстрахування як сегменту

глобального страхового ринку. Економіка і держава. 2020. № 1. С. 23-26.

21. Seliverstova L., Kurmaiev P., Bondarenko O., Husarevych N. Cyber insurance: the current situation and prospects of development. Amazonia Investiga, 2020. 9 (28), 65-73. URL: <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/1282>.

22. Seliverstova L., Kurmaiev P., Bondarenko O., Husarevych N., Cyber insurance: the current situation and prospects of development. Amazonia Investiga, 2020. Vol 9 (28), 65-73. URL: <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/1282>.

23. Chornovol A. Public finance management system in modern conditions / Alla Chornovol, Julia Tabenska, Tetiana Tomniuk, Liudmyla Prostebi // Investment Management and Financial Innovations. 17 (4). 2020. pp. 402-410.

24. Chornovol A. Economic and legal aspects of EU insurance market development / Olena Murashko, Ruslana Havrylyuk, Vitalii Operuk, Iryna Zhuvahina, Alla Chornovol, Mykola Andriyenko // Journal of Management Information and Decision Sciences. 24(6). 2021. pp. 1-9.

25. Chornovol A. Innovative financial management strategy in the context of amalgamation of territorial communities of Ukraine / Alla Chornovol, Yuliya Voytsekhovska, Volodymyr Sarychev, Tetiana Chysnevych, Maryna Goncharenko // Journal of Eastern European and Central Asian Research. 9(6). 2022. pp. 914-926.

Інформаційні ресурси:

1. Національний банк України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
2. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
3. Міністерство економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua>
4. Міністерство фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>
5. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>